

ÁBRAHÁM MARIANN
KODÁLY ZOLTÁN ZONGORADARABJAIRÓL¹

[Meditáció Debussy egy motívuma fölött \(1907\) \(5:46\)](#)

© 1977 HUNGAROTON RECORDS LTD.

[Kodály: Kilenc zongora darab op.3, Nine piano pieces op.3 \(21.19\)](#)

Kodály zongoraművei nem tartoznak az általánosan és gyakran játszott repertoár darabok közé. Csak néhány vált többé-kevésbé ismertté.

Zongoraműveinek száma csekély. Kodály ifjúkorában komponálta e műveket. Elsősorban két ciklusa ismert, az Op. 3-as számot viselő Kilenc zongoradarab, valamint a Hét zongoradarabból összeállított sorozat, az Op. 11. Zongoraműveinek jegyzékét dr. Kecskeméti István zenetudós, a Kodály Múzeum volt igazgatójának összeállításából vettem át. Mindenekelőtt ezt a listát szeretném ismertetni:

NAPLÓJEGYZETEK –1907

Öt zongoradarab, melyből egyet tartott Kodály publikálásra méltónak. Címe: MEDITÁCIÓ Debussy egy motívuma fölött.

KILENC ZONGORADARAB, Op. 3 –1909 (Bemutatta: Bartók Béla 1910. III. 17-én, Kodály első szerzői estjén.)

ZONGORADARAB, Op. 11 – 1910, 1917–18 MAROSSZÉKI TÁNCOK – zenekari mű átírata – 1927 (Bem.: Kentner Lajos, 1927. III. 17.)

A II. világháború után pedagógiai céllal írott és megjelent művek:

GYERMEKTÁNCOK – 1945

24 KIS KÁNON FEKETEBILLENTYŰKRE – 1945 Cím nélkül – válasz Dávid Gyulának – 1963

12 KIS DARAB ZONGORÁRA – 1965 előtt Kodály zongoraműveinek fogadtatásáról néhány korabeli cikkből szeretnék egész röviden idézni.

1/ Kovács Sándor 1910-ben a következőképpen fogadja az akkor még 10 zongoradarabot tartalmazó op. 3-as ciklust. (Renaissance, 1910. IX/25)

---

1 A Zenetanárok Társasága Kodály megemlékezésén 2007. november 17-én „Kodály: Meditáció és Kilenc Zongoradarabból a 4., 5. és 7. számú darabok” címmel elhangzott előadás szerkesztett változata. A szerző köszöni a Kodály Zoltán Emlékmúzeum munkatársának, Kapronyi Teréznek, hogy az adatok korrekt közlésének kiegészítésében segítségemre volt. (Parlando 2008/1.)

„Sohasem jó, ha a közönség betekinthe a műhelybe: füstös kohók, piszkos szerszámok, izzadtságsszag nem neki valók. Azért rosszul tette Kodály, hogy nyilvánosságra hozta ezt a kötetet. Mert nem igaz, hogy zongoramuzsika. Még nem muzsika. Csak muzsika csíra, muzsika lehetőség, amiből lettek is nagy dolgok... [...] De ez még nem nagy. Ezek dokumentumok, amelyeknek nagy hasznát fogja venni az, aki majdan egyszer megírja a mi modern zenénk fejlődésének történetét... [...] A Kodályoknak nemcsak önmaguk iránti kötelességük megnyerni a közönséget a modernségnek; az ilyen félreértés-fészkekkel csak elrettenthetik.

2/ Molnár Antal ugyanerről a sorozatról 1911-ben a következőképpen nyilatkozik (Kodály Zoltán: Zongoramuzsika, Zeneközlöny X. évf. 1911., i. sz.30-34. 1.): „Kodály Zongoramuzsikája a legzongorább zongoramuzsika. Nincs abban egyetlen hang sem, amely ne a zongora eszméjének bölcsőjében ringott volna. [...]” Az op. 3-ból általam kiválasztott három darabról pedig a következőképpen ír Molnár Antal: „Az Allegretto scherzoso pikáns, csipkedő kedvű tréfa. Közepén a (Debussys) triómelódia (áttörő magyar motívumokkal) mintegy kiengesztel. Nagy szenvedélyű tetőpont után, minthogy közben kifordult sarkaiból a kezdő hangulat, már csak morzsáit kapjuk a scherzandónak... [...]

A Furioso-ba Bartók szólt bele. Ne feledjük, minő szerencse a két komponista egyidejű fellépése a magyar zene jövőjére nézve. Hogyan segíthetik, taníthatják, buzdíthatják egymást... [...]

Az Allegro goiocososo féktelen derűs jókedv. Szinte gyermeketegen ittas ez a derű. Mintha minden rendben volna, fittyet hányunk a világnak! Két jó barát ingadozó füttye a kvarttokban hangzó melódia [...] Egyik kacaj követi a másikat, míg csak ordító jókedvvé nem fokozódott az alaphangulat [...]

3/ Szelényi István az op. 11-ről ír Kodály és az új zongorastílus (Crescendo I. évf. 1926. 3. sz.) címmel, 1926-ban. A romantikus zongorafaktúra után szinte lehetetlen volt újfajta zongorazenet írni. Kodálynak mégis sikerült. Miért? ...

„Mi hát ennek a hangzásnak a titka? Ez a zongora minden egyes regisztere, minden egyes hangja szonorításbeli valőrjének pontos felismerése, és ezeknek a valöröknek soha nem tévedő felrakása és keverése. [...] A muzsikálás fogalmának helyes megértése. Annak belátása, hogy minden alkotás, úgy a zenei is, egy ember legszentebb magánügye, amely szólhat másokhoz, akár az egész emberiséghez is, de csak belső szükségletből, sohasem bámulatkeltés céljából...”

4/ Kecskeméti István a „Hét zeneműve” című rádióadásban (1984. július 3., Kossuth adó)) mindkét sorozatot elemzi egy-egy alkalommal. Ha valaki érdeklődik Kodály zongoramuzsikája iránt, feltétlenül figyelmébe ajánlom a Kroó György szerkesztésében megjelent köteteket (Publ: A hét zeneműve 1983. október – 1984. szeptember. Szerk. Kroó György, Bp. Zeneműkiadó, 1983. pp.336-346.). Ebben találtam rá Kecskeméti előadásaira. Néhány mondatban megpróbálom összefoglalni a zongoraművekről írottakat, Kodály 1907–18 között írta meg összes jelentékeny zongoradarabját, összesen 18-at. Nyelvezete némely mozzanatában emlékeztet Debussyre, egyedivé mégis azzal válik, hogy megjelenik benne a magyar népdal, népies műdal és a verbunkos-zene némely eleme. Az első zongoraciklus (Op. 3) sűríti magába a legtöbb, igen modern, kísérletező, avantgarde elemet. Az ötödik darab, az egyetlen a sorozatban, amelynek címe is van, vagy legalább is zárójelbe tett kétszavas mottója: („quos ego...”) A kipontozott folytatás alighanem Vergilius Aeneis-eposzának azokra a szavaira utal, ahol Neptunus, a tenger istene ráförmed az akarata ellen feltámadt szelekre: ’Majd én titeket megzabolázlak!’ A Furioso pompás zsánerekép, a lobbanékonyásnak, a felindulásnak mesterien felvázolt zenei rajza.

Essék néhány szó a Meditációról is, mely Kodály első publikált darabja. Kodály 1905-ben hosszabb időt töltött Párizsban és hazatérve Debussy új hangzásvilágának bővületében írta meg ezt a darabot (amint alcíme is mutatja). Az egészhangú skála mindvégig keveredik a pentaton magyar népdal hangzásvilágával. Improvizatív bevezetés után meditatív, melankolikus dallamot hallunk, amely kirobbanó tetőpontig hevül fel, majd újra elcsendesedik. Döbbenetes: a melankolikus fő motívum azonos a 30 évvel később (1936-ban) Berzsenyi Dániel „Magyarokhoz” című költeményére komponált kórusművel – FORR A VILÁG BÚS TENGERE Ó MAGYAR-ral. Lehet, hogy belemagyarázás, és véletlen Kodály dallamválasztása. Nem tudok a mű keletkezés történetéről semmit. Én a céltudatos emberré érés gyönyörű példáját vélem ebben kifejezésre jutni. A 25 éves ifjú merengése helyett a tettek követelését, a cselekvésre felszólítást. Az elhangzott műsor: **Meditáció** (1907); **Kilenc zongoradarab Op. 3** (1909); **Allegretto scherzoso** (4), **Furioso** (5), **Allegretto giocoso** (7)

[Teljes lejátszási lista megtekintése](#) (42 felvétel)

© 1977 HUNGAROTON RECORDS LTD.

FÜGGELÉK

Ábrahám Mariann zongorázik

Kodály Zoltán: Szonáta gordonkára és zongorára, Op. 4
Ábrahám Mariann (zongora) és *Emmanuel Feldman* (cselló)

[Fantázia, Adagio di molto](#) (9.07)

[Allegro spirito](#) (9:34)

Soproni József: Jegyzetlapok zongorára III. füzet 5.– Hommage à Zoltán
Kodály

[Volume 3 - 5. Hommage à Zoltán Kodály](#) (2:42)

© 2004 HUNGAROTON RECORDS LTD.